

Nauðsyn mismunandi rekstrarforma í heilsugæslu

Þórir B.
Kolbeinsson

ÞÁ ER GÆSAVEIÐITÍMANUM LOKIÐ, golfvöllurinn að færast í vetrarskrúðann og bíðið að draga undan hestunum. Vetrarstarfið framundan. Hver segir að ekki geti farið vel um okkur sem enn sitjum á landsbyggðinni þó við þurfum að horfa á eftir börnum okkar og vinum hverfa á höfuðborgarsvæðið? Stundum held ég að við gleymum ánægjunni við að geta stundað læknislistina, fagið sem við sjálf völdum okkur og höfum ánægju af.

Vissulega ber meir á gagnrýni í garð lækna í þjóðfélaginu en áður en við verðum að þola það og læra af því. Gagnrýni getur líka verið uppbyggileg. Hins vegar þurfum við að passa að setja baráttu okkar fyrir betri kjörum fram á þann hátt að þær nái eyrum viðsemjanda okkar en séu ekki misskildar á þann veg að starf læknis sé ekki eftirsóknarvert.

Kollegar mínir í heimilislæknastétt segja stundum að starf heimilislækna á landsbyggðinni sé einfaldara og afmarkaðra en starfið í þéttbýli. Kannski er hlutverk okkar gegnsærra en eðli þess er það sama. Við heimilislæknar þjódum samfellu, erum til staðar og fylgjum okkar fólki gegnum súrt og sætt í 25-40 ár á meðan aðrir læknar glíma frekar við tilfallandi eða afmörkuð vandamál. Kannanir sýna, að það að hafa sama lækninn, er það sem fólk leggur höfuðáherslu á í samskiptum við lækni og ég get ekki annað en undrast, þegar það er talið vandamál að fólk sem flytur milli hverfa skuli ekki vilja flytja sig á aðra heilsugæslustöð heldur hafa sama lækninn áfram. Þarna stangast á hagkvæmni heilsugæslustöðva þar sem safnað er saman ýmiss konar þjónusta líkt og á sjúkrahúsum og hagsmunir sjúklingsins sem langar að hafa sama lækninn.

Undanfarið hefur komið fram að óánægja er með aðgengi að heimilislæknum á höfuðborgarsvæðinu. Yfirvöld ýja að því að heimilislæknar fari sér hægjar en áður vegna breyttra kjarasamninga en heimilislæknar hafa bent á mikla fólksfjölgun og að uppbygging heilsugæslu á höfuðborgarsvæðinu hafi verið látin sitja á hakanum. Fjöldi heimilislækna í Reykjavík takmarkast af fjölda stöðugilda heilsugæslulækna á heilsugæslustöðvum og samningi heimilislækna utan heilsugæslustöðva, sem reyndar hefur ekki verið bætt inn á í mörg ár. Tryggingastofnun ríkisins hefur neitað að gera samning um stofurekstur við sérfræðinga í heimilislækningum eins og tíðkast hjá öðrum sérgreinalæknum. Hvers vegna?

Vissulega var það framfaraspor að koma á fót heilsugæslustöðvum. Hins vegar virðast menn ekki átta sig á því að jafnframt fóru að koma sérmenntaðir heimilislæknar. Þessir læknar eru sérmenntaðir til að

sinna því, sem kallað hefur verið á ensku *primary care*, með sambærilegt nám hvað tíma og innihald varðar og aðrir sérgreinalæknar. Hví skyldu sérfræðingar í heimilislækningum ekki geta opnað sjálfstæðar læknastofur við hlið heilsugæslustöðva eins og aðrir sérgreinalæknar opna stofur við hlið sjúkrahúsa og göngudeilda? Hver er munurinn? Varla halda menn að fagleg vinnubrögð læknisins séu önnur á stofu en á heilsugæslustöð?

Félag íslenskra heimilislækna kærði fyrir Samkeppnisstofnun þá mismunun að sérfræðingar í heimilislækningum gætu ekki fengið samning við TR. Úrskurður stofnunarinnar var á þá leið að fjórir af fimm nefndarmönnum töldu ekki ástæðu til að aðhafast neitt en sá fimmti taldi að þetta væri mismunun. Við áfrýjun málsins til áfrýjunarnefndar samkeppnismála var þessi úrskurður staðfestur og talið að heimilislæknar og aðrir sérgreinalæknar störfuðu ekki á sama samkeppnismarkaði, þar sem löggjafinn ætlaðist ekki til að aðrir sérgreinalæknar væru að sinna því sem kallað er almennar lækningar.

Það liggur nú fyrir FÍH að taka ákvörðun um viðbrögð við þessum úrskurði. Aðalfundur FÍH og Læknafélags Íslands hafa ályktað að æskilegt sé að til séu mismunandi rekstrarform og að þeir styðji að sérfræðingar í heimilislækningum eigi kost á stofurekstri. Ríkisvaldið virðist ekki sama sinnis. Skyldi eitthvað af vanda heilsugæslunnar tengjast þessu?

Höfundur er heilsugæslulæknir að Hellu, formaður Félags íslenskra heimilislækna og á sæti í stjórn LÍ.

Sjónarmið þau er fram koma í pistlinum **Af sjónarhóli stjórnar** eru höfundar hverju sinni og ber ekki að taka sem samþykktir stjórnar LÍ.